GIACOMO SCOTTI — LUCIANO GIURICIN

GIOVANNI PIPPAN

Giovanni Pippan je nedvojbeno najznačajnija pojava »Labinske Republike«, budući da je bio u ono vrijeme najvatreniji predstavnik labinskog proletarijata, vršeći dužnosti tajnika ogranka Talijanske socijalističke partije i tajnika Udruženja labinskih rudara.

Pippan je bio istaknuta ličnost radničkog pokreta i na internacionalnom planu, čovjek koji je čitav svoj život posvetio borbi radničke klase, najprije u svom rodnom gradu Trstu, a zatim u Labinu i Torinu, i najzad u Sjedinjenim Američkim Državama, gdje je završio nasilnom smrću »ubijen od američkog kapitalizma«, kako je to pisalo glasilo talijanskih socijalista iseljenika u Francuskoj »Avanti«, objavljujući u Parizu tragičnu vijest.

Pippanovi su stara tršćanska porodica s ograncima u Padovi. Još i danas u Trstu često je prezime Pippan. Naš se Giovanni rodio 16. prosinca 1894. od oca Valentina i majke Marije Bissek. Pošto je pohađao osnovne škole talijanske, još kao mladić stupio je u socijalistički pokret gdje se istakao svojom borbenošću. Neko je vrijeme općinski namještenik vršeći dužnost općinskog redara. Odmah nakon prvog svjetskog rata postao je aktivni funkcioner Federacije talijanske socijalističke partije za Julijsku Krajinu. U listopadu 1920. poslala ga je Tršćanska federacija u Labin s osobitim zadatkom da učvrsti sindikalnu organizaciju i socijalistički pokret u Istri. Ovdje je preuzeo dužnost tajnika Talijanskog saveza rudarskih namještenika, ogranak Labin, nastanivši se u Vinežu, jednom od najrevolucionarnijih središta ugljenog bazena.

Jedan izvještaj labinskog ogranka pomenutog Saveza, s nadnevkom od 16. travnja 1923, glasi:

---

[1] Preseljenje Pippana iz Trsta, gdje je stanovao u četvrti Rozzol, broj 664, povezano je s jednim žalosnim slučajem. 20. listopada 1920. u glavnom gradu Julijske Krajine umrla je Giulia Skerlevac, žena Giovannijeva.

»Potvrđuje se da je drug Giovanni Pipan, koji je 24. listopada 1920. prihvaćen od ovog Udruženja rudara za glavnog tajnika, uvijek zdušno vršio svoju dužnost.

Od 3. ožujka do 8. travnja 1921. rukovodio je političkim štrajkom koji se pretvorio u pokret ekonomski, što je završio zaposjedanjem rudnika od strane radnika.

8. travnja vladine trupe (kraljevska garda, karabinjeri, vojnici, fašisti) napali su radilišta i uhapsili 60 radnika, među kojima i druga Pippana, koji je bio zatvoren najprije u Puli, pa u Rovinju, i u zatvoru ostao sve do 3. prosinca 1921. kada je završio proces pred Porotnim sudom u Puli i Pippan bio oslobođen.

Drug se Pippan odmah vratio na svoje borbeno mjesto, u Udruženje rudara labinskih, ali je stalno i uporno bio progonjen od vlasti i fašista; ponovo je uhapšen i najzad je morao napustiti labinske rudare zbog naloga za izgon koji je izdala oblasna vlast iz Pazina, a koji je nalog još uvijek na snazi.

28. svibnja prešao je u Međupokrajinsko udruženje rudarskih namještenika za gornju Italiju u Torinu.«[2] (Izvještaj upućen »Udruženju rudarskih namještenika«).

Kakva je bila uloga Giovannija Pippana u slučaju labinskih rudara dobro je poznato. Pippan je među radnicima rudničkog bazena i među okolnim seljacima stekao toliki ugled da je njegova ličnost po tome postala legendarna. Ta je legenda zasjenila povijesnu točnost njegove ličnosti, pa je čak i navela pokojeg historika da izmijeni njezina obilježja.

Pippan, naravno, ostaje povijesna ličnost, točno određena, pa ako je vrijeme izatkalo legendu, taj fenomen moramo rastumačiti kao izraz ljubavi radnika prema Pippanu, one ljubavi koju je izrazio jedan američki list ovim riječima: »Kada imena velikih radničkih vođa budu upisana u povijest radničkog pokreta u Americi, među njima će se naći istaknutim slovima upisano čarobno ime Giovannija Pippana.« Dakle, njegovo je ime bilo čarobno. I ne čudi nas što je napad fašista na Pippana u Pazinu, ožujka 1921, izazvao štrajk rudara, a zatim zauzeće rudnika. Na toj skupštini rudara, na kojoj je objavljen generalni štrajk, koji je otpočeo idućeg dana, Pippan je bio glavni govornik. Od tada je postao priznati vođa »Labinske Republike«, upravljajući osobno svim operacijama uz pomoć Giovannija Tonettija, Giacoma Macilisa, Francesca da Gioza, Angela Tose i drugih drugova, članova Savjeta rudara: zauzećem postrojenja, neuspjelim pregovorima, akcijama Crvene garde, pothvatima »dinamiterosa«, samoupravljanjem, pa obranom, borbama i konačnom predajom rudara. Videći da bi svaki otpor bio uzaludan i da će oružane snage u svakom slučaju zauzeti rudnik, Pippan je naredio predaju, preuzimajući na se svu odgovornost kako bi ublažio odmazdu na štetu pučanstva i rudara. Bio je, naravno, glavni okrivljenik na procesu protiv rudara.

---

[2] Dokumenat se čuva u Centru za historijsko istraživanje Talijanske unije za Istru i Rijeku u Rovinju.

Optužba ga je prikazala kao »opasnog agitatora«, ne samo kao pokretača pobune nego i kao glavnog rukovoditelja cijelog pokreta, pa prema tome i odgovornog za »zločinačka djela počinjena od mase štrajkaša, kojih je duh pobune stalno poticao čestim govorima. On je prvi izdao naredbu za štrajk; on je zamislio plan otpora i bio organizator zauzeća rudnika, Crvene garde, otpora i obrane čitavog rudarskog bazena.«

Kad ga je sud oslobodio kao i sve ostale, vlasti mu nisu dopustile da vrši političke funkcije, tako da je morao napustiti Labinštinu.[3] I u Torinu, kamo se kasnije preselio, život i djelovanje nije mu bilo moguće, jer je bio pod strogim nadzorom i paskom policije i fašista, pa je bio prisiljen da iseli u Sjedinjene Države.[4] I tamo je ubrzo postao vrlo popularan među talijanskim radnicima (zvali su ga po domaću »Nino«), pošto se od prvog dana uključio u redove radničkog pokreta aktivno učestvujući u antifašističkoj i sindikalnoj borbi u Chicagu, New Jerseyu i South Illinoisu. Vidimo ga kako upravlja, između ostalog, štrajkovima tkalaca Passaica i Pathersona. Časopis »Bollettino«, glasilo Saveza talijanskih pekara i prodavača kruha (Italian bakers and Drivers League), novina koja je ispod naslova nosila napis: Osnivač Giovanni Pippan — pruža nam nekoliko podataka o aktivnosti koju je razvila ova ličnost. Broj od 15. rujna 1933. donosi vijest o smrti Pippanovoj, koja se slučila 29. kolovoza.

Toga dana »dok je drug Pippan, tajnik-blagajnik Udruženja prodavača kruha, Talijan i član Socijalističke sekcije 21. kvarta, izlazio iz kuće, na Ciceru, napala su ga dvojica individua i nakon kratke borbe ubila ga sa pet revolverskih hitaca. Kroniku one mukotrpne sedmice za talijanski radnički pokret i za čikaške socijaliste podrobno su iznijeli razni listovi. Nama jedino preostaje da ukratko prikažemo spomenuti događaj. Meci koji su smrtno pogodili našeg druga bili su namijenjeni organizaciji koju je on s vjerom i hrabrošću stvorio među pekarima. Udruženje je odgovorilo s divnim poletom i prihvatilo izazov objavivši prestanak rada za tri dana uzastopce... Sve su trgovine kruhom prihvatile zahtjev radnika. Borba nije svršila... Zastava, koju je Pippan ispustio kada ga je ubilačko oružje umorilo, odmah je od drugih prihvaćena i naši prokušani drugovi stali su na čelo pokreta da organizaciju dovedu do najvećeg uspjeha. Pogreb oplakivanog druga izvršen je u subotu 2. rujna uz prisutnost tisuća radnika. Lijes je bio izložen u prostoriji s os-

[3] Za vrijeme boravka u Labinštini, Pippan je sklopio čvrsto prijateljstvo s jednim od najpoznatijih mladih komunista na tom području, s Leliom Zustovichem, čiju je porodicu posjećivao. Ove srdačne veze dovele su do ženidbe Giovannija Pippana sa Santom Zustovich (rođena u Labinu 2. studenoga 1898). Vjenčali su se u Torinu 11. siječnja 1923. Santa Zustovich-Pippan, zbog teških životnih prilika svoga muža u Torinu, provela je nekoliko mjeseci poslije vjenčanja kod roditelja u Labinu, gdje se 31. listopada 1923. rodila kći Lillina (podaci iz Anagrafskog ureda u Trstu).

[4] Nismo uspjeli utvrditi točan datum iseljenja u Ameriku. To se po svoj prilici dogodilo polovinom 1924. Ipak je sigurno da su 24. listopada 1923. žena i kći Pippanove još bile u Labinu. Kasnije su i one pošle za svojim najbližim u Sjedinjene Države.

vijetljenim mrtvačkim odrom i pokriven slavnom zastavom Socijalističke sekcije i brojnim vijencima od crvenog cvijeća koje simbolizira nadu i vjeru, a najbolji su drugovi držali počasnu stražu oko odra...«

Opisujući pogreb i spaljivanje posmrtnih ostataka list izvještava da je »drug Antonio Camboni održao posmrtni govor u ime »Lidu-a« i socijalističke organizacije oblasti, a poslije njega P. Nigra, koji je govorio u ime Udruženja »Venezia Giulia«, pa P. Guidolin u ime Talijanskog udruženja pekara, zatim P. Porfiri u ime antifašističkih boraca, i na kraju G. Valenti u ime »Stampa libera«, te G. Bertelli u ime Talijanskog socijalističkog saveza.

Bertelli je u svom govoru spomenuo talijansku »domovinu« Pippanovu, odakle su ga protjerali — kako reče — oni fašisti koji »u ime domovine počiniše nezamislive podlosti. Došao je ovamo u stranu zemlju da strancima pruži ruku, tražeći kruha i rada. I našao je ovdje odbačene poput Njega iz dvadeset različitih domovina. Čim se iskrcao, pošao im je ususret uz povik: prisutan! usvojivši njihove interese, njihovu borbu, njihove nade. Za njih se borio, za njih poginuo... Nad njegovim odrom zaklinjemo se da ćemo nastaviti borbu kako bismo učinili da život svih, a ne samo naš, bude dostojan življenja«.

Isti list »Il Bollettino« objavio je jedan članak pod naslovom »John Pippan, mučenik rada«. Pisac ističe: »Dobro sam upoznao Pippana, jer smo zajedno surađivali u revolucionarnoj borbi rudara, i pišem ovaj članak zato da naši čitaoci znadu tko je bio Pippan (članak je prijevod engleskog teksta koji je objavljen u »Fighting Mineru«)... Upoznao sam prvi put Pippana u Union Hallu u Bellevilleu, Illinois, u listopadu 1929. na skupštini radikalnih rudara iz Illinoisa. Tada smo bili članovi »National Miners Union«, a jedno drugo ucjenjivačko udruženje [klika — kamara] povelo je borbu protiv »Union Miners« prekinuvši kampanju za izmjenu ljestvice naših plaća. Nastalo je masovno isključivanje iz Unije zbog naše aktivnosti u pokretu »Save the Union«, pa smo osnovali novo udruženje. Doznao sam da je Pippan morao pobjeći iz fašističke Italije, da je bio tajnik Udruženja labinskih rudara (Istra), organizacije koja nije bila velika, ali borbena s revolucionarnom taktikom. Pippan je bio uhapšen od Mussolinijevih plaćenika i čudom je spasio život; bio je tri godine u tamnici (što nije točno, NdA), i žena mu je bila utamničena i u tamnici se rodila njegova kći. Pippan je ustrajao u svome mišljenju i netom mu je to bilo moguće, pobjegao je u Ameriku. Sjećat ću se uvijek oduševljenja i riječi Pippanovih: na jednoj skupštini u South Illinoisu, gdje se raspravljalo o štrajku rudara, Pippan je održao govor na lošem engleskom, ali zato milozvučnom i uvjerljivom, i preporučio rudarima da budu jedinstveni. »Život je borba — poviknuo je — mi se sada borimo za pravdu, i zato naprijed u borbu!« S apostolskom gorljivošću pozivao je rudare da nastave borbu.«

U ono je vrijeme Pippan bio član Komunističke partije. Zbog taktičkih grešaka, ili zato što ih Partija takvim smatrala, naročito zbog ličnog neslaganja s nekim rukovodiocima talijanskih komunističkih grupa u Americi, bio je isključen iz Komunističke partije. Prišao je američkoj

Komunističkoj partiji 1926. god. i bio je isključen siječnja 1931. Pippan se ponovo vratio u redove Socijalističke partije, napustio je rudare Illinoisa i vratio se u Chicago gdje mu je boravila porodica. Poslije nekoliko mjeseci god. 1933. organizirao je i vodio Talijansko udruženje pekara o kome smo govorili, osnovao je list »Bollettino«, surađujući u isto vrijeme s drugim radničkim listovima među kojima i »Progressiv Miner« iz Illinoisa. Pismo koje je uputio Giovanni Pippan prijatelju i drugu u borbi, Fillipu Amedeu, s nadnevkom 14. lipnja 1933. iz Chicaga, a bilo objavljeno u »Avantiju« pariškom u prosincu iste godine, posljednji je dokumenat našeg heroja o političkoj borbi koju je vodio 15 godina u Italiji i Americi. U tom dokumentu» koji se može smatrati pomalo njegovim političkim testamentom«, kako to tvrdi Amedeo u istom listu, glasilu talijanskih političkih izbjeglica u Parizu, Pippan je pisao:

»Moj dragi Amedeo, s osobitim zadovoljstvom primio sam tvoje pismo od 30. svibnja kao odgovor na moje koje sam ti odavno poslao. Čini mi se pomalo čudnim da smo nakon deset godina lutanja po svijetu uspostavili veze na razdaljini od gotovo pet tisuća milja kopnenog i vodenog puta. Čini mi se da je činjenica što smo uvijek bili borci u socijalističkim redovima mnogo pridonijela ovoj vezi između dva druga. Pratio sam tvoje djelovanje u Francuskoj već dugo. Čitam listove »Libertà« i »Avanti« iz kojih doznajem da se tvoja stara energija nije smirila unatoč godinama. Kod mene je situacija drukčija. Ti dobro znaš da sam u Italiji bio krajnji ljevičar. Želio sam žešću borbu, jaču aktivnost, pa nisam mogao podnositi neke socijalističke taktičke postupke. Došao sam u Ameriku i nakon tri sedmice ubacili su me u tajništvo Talijanskog socijalističkog saveza Sjedinjenih Država i postavili za urednika njihova glasila. Postupao sam prema načinu talijanske borbe i sudario se s američkom socijalističkom taktikom. To mi je dojadilo i stvorio sam neprijatelje. Sukobio sam se s njima zbog njihova oportunizma i egoizma i bitku izgubio. Naučio sam pošteno i iskreno raditi, pa sam istupio iz Partije kada se iz načelne borbe prešlo na lična klevetanja. Dvije sam godine bio izvan Partije, u krizi savjesti koja me dovela u Komunističku partiju u kojoj sam vršio dužnost tajnika mjesne sekcije tekstilnih radnika u državi New Yersey, pa vodio komunistički list i bio organizator rudara. Te sam dužnosti vršio dvije godine, što mi je pružilo priliku da temeljito upoznam jednu drugu subverzivnu američku partiju. U svemu tome nisam otkrio ništa novo osim »blefiranja«, a kako to ne mogu podnijeti, uvidio sam svoju grešku i vratio se među drugove Socijalističke partije koji su dobrostivo primili »zabludjelog sina«.

To su, dragi Amedeo, moja politička skretanja koja sam učinio u dubokoj želji da subverzivni pokret u Americi iziđe iz tragične situacije u kojoj se nalazi. Kako se nisam mogao odvojiti od radničkih masa, prihvatio sam se posla i organizirao talijanske raznosače kruha, koji ga raznose kamionima, tj. »šofere«. Uspio sam da ih stopostotno organiziram čime sam navukao mržnju gazda koji prijete da će me raznijeti bombom ili izrešetati mecima. Pobijedio sam, izvukao sam od gazda 4—5 tisuća dolara za povećanje plaća i sada mi prijete smrću zloglasne čikaške ban-

de koje ubijaju za 10 dolara. Fućkam ja na to, ali sam upozorio radnike da pucaju na gazde ako oni budu pucali na me. Takav je Chicago. Zločinci kontroliraju grad. Tajna udruženja cvatu. Politička je korupcija strahovita. Socijalistička je partija vrlo slaba. Ovo je općenit prikaz situacije, a o tome ću ti još pisati. Javi mi što je s Romitom, Pagellom, Calciatijem itd. Doznao sam za smrt Claudija Trevesa. Jedan po jedan odlaze najbolji, odvratni rimski ološ platit će za sve naše boli, za naše suze. Osvetit ćemo naše mrtve... Bratski pozdravi. Giovanni Pippan.«

Ovo pismo jasno pokazuje da je Pippan i u emigraciji živio, djelovao, borio se uvijek među članovima zajednice talijanskih radnika iseljenika koji su živjeli u Sjedinjenim Američkim Državama; bio je na čelu talijanskih sekcija socijalističkih i komunističkih partija u Sjedinjenim Državama; uređivao je socijalističke, komunističke talijanske listove; održavao je veze s talijanskim socijalističkim i komunističkim drugovima u Francuskoj i drugim zemljama, žrtvujući svoj život — predvidio mu je i tragičan završetak — u hrabroj borbi za obranu talijanskih radnika koji su u Americi isto tako bili iskorištavani kao i u Italiji. Zašto su ga ubili?

Pod Pippanovim vodstvom organizacija talijanskih radnika u Chicagu postala je vrlo borbena zadajući strah poslodavcima. Gotovo svaki dan Pippanu su prijetili smrću. I smrt je došla u liku dvojice plaćenika 29. kolovoza 1933. u 8 sati ujutro. Pippan je bio izišao iz svoga stana broj 1218 Avenija 51, Cicero. Uputio se prema tramvajskoj stanici — kako to iznosi novinarska kronika — da bi stigao u Weast Madison Street br. 2400, gdje je bilo sjedište Italian Bread Driver's League.

VII. nacionalni kongres Socijalističkog talijanskog saveza u Sjedinjenim Državama, koji se sastao u Chicagu, bio je sav posvećen Giovanniju Pippanu »koji je pao boreći se za radničku klasu kao žrtva dužnosti borbenog socijaliste, neustrašiva savjetnika i branitelja organiziranog rada.« Porota ustvrđuje: »Samo u borbi i rušenju ovog društvenog sistema i stupanjem na vlast poretka zasnovanog na oslobođenom radu bit će dostojno ocijenjeno djelo brata Giovannija Pippana čiju uspomenu dirljivo i smjerno pozdravljamo.«

U kolovozu 1934. dva talijanska socijalistička lista u Americi »Il Bollettino«, »La Parola« objavili su pismo Pippanove udovice Sante koja dirljivo zahvaljuje na iskazima ljubavi i priznanja »mome pokojnom Giovanniju prigodom godišnjice njegove tragične smrti od strane njegovih prijatelja i znanaca, posebice članova Italian Bakers and Drivers League, kao i članova Talijanskog socijalističkog Saveza.« Labinjanka Santa Pippan, rođena Zustovich ne ograničava se samo na zahvalu. Pisala je: »Dopustite mi da olakšam svoju potištenu dušu izražavajući, koliko mi je to moguće, želju da budete sada i uvijek čvrsto ujedinjeni, vjerni vašim načelima borbe, i neka samo žrtva čovjeka koga ste vi i ja voljeli bude od pomoći i poticaja u vašoj borbi. On se nije bojao opasnosti da postigne častan cilj; on nije ustuknuo pred prijetnjama zajedničkog neprijatelja, htio je pod svaku cijenu poboljšati uvjete vašeg ži-

vota, svim sredstvima, nesebično, časno; on vas je pozivao da stalno ističete »Jedan za sve, svi za jednoga«. Prijatelji, nastavite solidarno svoj rad, odlučno, hrabro i gordo. To će mi donijeti utjehu u mučnom životu, Ožalošćena Santa Pippan.«

Od Trsta do Labina, od Torina do Chicaga, Giovanni Pippan ostao je vjeran sve do smrti svojim idealima.

S talijanskog preveo: Berislav Lukić